

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Для вільної орієнтації в інформаційних потоках сучасний фахівець будь-якого профілю повинен вміти отримувати, обробляти і використовувати інформацію за допомогою комп'ютерів, телекомунікацій і інших засобів інформаційних технологій. Незважаючи на певні труднощі, пов'язані з організаційними, матеріально-технічними, науково-методичними аспектами розробки і впровадження сучасних інформаційних технологій в фізкультурну освіту [1,2,3], вони викликають певний інтерес у значній кількості фахівців в галузі фізичного виховання і спорту, так як тут, як і в інших областях, назріла необхідність переходу від традиційних форм підготовки, спрямованих в першу чергу на накопичення певних знань, умінь і навичок, до використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, що дозволяють значно ефективніше здійснювати:

- збір, обробку та передачу інформації;
- вести самостійну роботу і самоосвіту;
- якісно змінити зміст, методи і організаційні форми навчання;
- узагальнення і поглиблення теоретичних знань про основні поняття та методи інформації як наукової дисципліни;
- вивчення та освоєння основ і способів подання, зберігання, обробки і передачі інформації із застосуванням комп'ютерів;
- формування умінь і навичок роботи на персональному комп'ютері;
- освоєння методів роботи з інформаційними та телекомунікаційними технологіями;
- вивчення та освоєння методів і способів застосування сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності [3,с.104-111].

Зміст основних компонентів інформаційної підготовки повинно бути побудовано таким чином, щоб вони могли служити базою для формування основ інформаційної культури майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту. При цьому специфіка предметної області майбутньої професійної діяльності повинна знаходити своє відображення в рішенні конкретних прикладних задач на лабораторних і практичних заняттях.

Забезпечення необхідного рівня інформаційної культури фахівця не може бути метою тільки однієї навчальної дисципліни, необхідно впровадження сучасних інформаційних технологій в усі спеціальні дисципліни профілюючих кафедр, що вимагає певного рівня професійної підготовки професорсько-викладацького складу, його знайомства з потенційними можливостями цих технологій, умінням використовувати ці можливості в своїй практичній і науковій діяльності. Цей момент є педагогічно значущим, так як студенти на ділі, тобто в процесі навчально-тренувальних занять, проведення наукових досліджень, повинні бачити і на собі випробувати переваги і можливості сучасних інформаційних технологій. Тому питання про те, де і як використовувати сучасні інформаційні технології в системі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту, а також в їх професійній діяльності набуває практичне значення, вимагає постійного аналізу і узагальнення, так як не завжди і не скрізь є доцільність їх застосування [1,с.297].

Уже зараз окреслюються основні напрямки використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності фахівців з фізичної культури і спорту. До них можна віднести:

- створення і використання програм контролю і самоконтролю знань з різних спортивно-педагогічних дисциплін;
- навчальні мультимедіа системи;
- створення і використання баз даних;
- моделювання комп'ютерних змагань, тактичних дій і педагогічного процесу;
- використання інформаційних технологій для обслуговування змагань;
- використання інформаційних технологій в організації та проведенні наукових досліджень;
- автоматизовані методи психодіагностики;
- автоматизовані методи спортивно-педагогічної діяльності;

- автоматизовані методи функціональної діагностики;
- організацію дистанційного навчання і т. ін.

Досягнення другої мети практично нерозривно пов'язане з першою. Принципове рішення задачі підвищення рівня підготовки фахівців за допомогою вдосконалення технології навчання на основі використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій криється не стільки в галузі технічних можливостей сучасних технологій, скільки у відсутності науково-методичного забезпечення використання цих досягнень.

Аналіз сучасного стану галузі навчання на базі передових інформаційних технологій показує, що два фактори – технології і теорії навчання – діють без належного зв'язку між собою. Важливо, щоб в навчальний процес входили не просто нові технічні засоби, а нові освітні технології, спрямовані на вирішення власне освітніх завдань, а значить, глибоко осмислені з позицій педагогічної науки, теорії навчання, теорії та методики фізичного виховання і спортивного тренування, що посилює необхідність проведення глибоких досліджень в цій області. У зв'язку з цим набуває особливої актуальності розробка дидактичних і методичних принципів використання сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі, педагогічному осмисленні накопиченого в інших областях досвіду, проведення відповідних наукових і методичних робіт по створенню і вивченню можливостей педагогічних програмних засобів у професійній підготовці фахівців з фізичної культури і спорту [3,с.104].

Певний інтерес в цьому плані представляють мультимедіа технології, «Віртуальна реальність» і засоби телекомунікацій. Так, наприклад, досить ефективні дидактичні матеріали, підготовлені на основі мультимедіа технологій (програми для контролю і самоконтролю знань, навчальні мультимедіа системи по спортивно-педагогічним дисциплінам, довідково-інформаційні енциклопедії і т.ін.). Технологія мультимедіа не тільки перетворює комп'ютер на повноцінного співрозмовника, але і дозволяє студентам, не виходячи з аудиторії (спортзалу, будинки), бути присутнім на лекціях видатних вчених і педагогів, заняттях провідних тренерів, в змаганнях різного рангу, стати свідками історичних подій минулого і сьогодення, відвідати освітні, культурні та спортивні центри світу. При цьому необхідно особливо підкреслити, що в цьому випадку відбувається паралельна передача аудіо- і візуальної інформації на персональний комп'ютер в поєднанні з використанням великих обсягів інформації та інтерактивними можливостями роботи: довільний перехід від одного місця до іншого, здійснення пошуку розділів за змістом, організація режиму питань і відповідей, використання розгалужених сюжетів і т.ін.

Сучасні технології «Віртуальна реальність» забезпечують стереоскопічне уявлення відеоінформації на екрані, її стереозвучання, а також управління аудіо-відео-інформацією спеціалізованими маніпуляторами і голосом. Вони дають можливість переміщати об'єкти в віртуальному просторі, застосовувати методи інтерактивного маніпулювання об'єктами, комп'ютерну імітацію зорових, слухових, дотикових, моторних (рухових) відчуттів, що в перспективі може вирішити багато проблем моделювання навчально-тренувального процесу (навчання складно-координаційним спортивним руховим діям, рішення тактичних завдань, створення різних проблемних ситуацій в постановці навчально-виховного процесу).

Значне місце в професійній підготовці фахівців з фізичної культури і спорту можуть зайняти глобальні телекомунікаційні мережі, наприклад «Інтернет». Завдяки Інтернету створюються абсолютно нові можливості для студентів, спортсменів, суддів по спорту і тренерсько-викладацького складу:

- проведення телеконференцій;
- обмін інформацією;
- організація спільних досліджень студентів з різних навчальних закладів;
- організація консультативної допомоги студентам, спортсменам і тренерам з науково-методичних і спортивних центрів;
- організація мережі дистанційного навчання;
- формування умінь здобувати інформацію з різноманітних джерел, банків знань, банків даних, зберігати її, передавати і обробляти.

Викладачі, завдяки доступу до мереж телекомунікацій, не тільки істотно підвищують свою інформаційну озброєність, а й отримують унікальну можливість спілкування зі своїми колегами практично в усьому світі. Використання нових інформаційних технологій дає викладачеві

можливість досягати дидактичних цілей, застосовувати як окремі види навчальної роботи, так і будь-який їх набір, тобто проектувати навчальне середовище. Орієнтовані на викладача інструментальні засоби дозволяють йому оперативно оновлювати зміст автоматизованих навчальних і контролюючих програм відповідно до появи нових знань і технологій. Викладач отримує додаткові можливості для підтримки і напрямки розвитку особистості студента, творчого пошуку і організації їх спільної роботи, розробки і вибору найкращих варіантів навчальних програм. Він стає основним постачальником предметних цілей навчання з урахуванням неоднорідності і значущості навчальних дисциплін. Відкривається можливість відмовитися від властивих традиційного навчання рутинних видів діяльності викладача, надавши йому інтелектуальні форми праці. Нові інформаційні технології звільняють його від викладу студентом значної частини навчального матеріалу і від рутинних операцій, пов'язаних з відпрацюванням умінь і навичок. Намічається якісне зрушення в існуючих сьогодні відносинах між викладачами і студентами.

Інформатизація професійної фізкультурної освіти висуває нові вимоги до професійних якостей та рівня підготовки фахівців. Оволодіння сучасними інформаційними технологіями стає одним з основних компонентів професійної підготовки будь-якого фахівця, в тому числі і в галузі фізичної культури і спорту, що вимагає розробки і впровадження в навчальний процес професійно орієнтованих програм і курсів, спрямованих на оволодіння основами необхідних знань і накопичення особистого досвіду їх використання у своїй професійній діяльності.

Аналіз стану питання показує, що, незважаючи на значні потенційні можливості сучасних інформаційних технологій в системі вищої фізкультурної освіти, вони ще не знайшли належного застосування. Для вирішення поставлених завдань необхідно:

- розробити педагогічну концепцію підготовки фахівців з фізичної культури і спорту в умовах використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій;
- сформулювати основні вимоги до інформаційної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту для включення в кваліфікаційні характеристики і в державні освітні стандарти нового покоління;
- проводити подальші наукові дослідження з метою вивчення можливостей сучасних інформаційних і комунікаційних технологій у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту;
- підготувати до видання підручники та навчально-методичні посібники, в тому числі і в електронному варіанті, для забезпечення навчального процесу з урахуванням професійної спрямованості майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту;
- планомірно здійснювати підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу з питань використання сучасних інформаційних технологій в фізкультурному освіті;
- цілеспрямовано вирішувати питання, пов'язані з оснащенням фізкультурних навчальних закладів відповідними технічними засобами і комунікаціями.

Література

1. Котова О.В. Професійна підготовка фахівців з фізичної культури із використанням інформаційних технологій//О.В. Котова, О.В. Сем'янов// Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (20-21 квітня 2017 року): збірник тез. –Бердянськ:БДПУ, 2017. –С.297-299.
2. Ковальчук О.В. Основні чинники, які визначають зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів /О.В. Ковальчук, О.В. Непша, Г.П. Суханова, В.С. Ушаков// Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів I-ї Міжнародної науково-практичної конференції / [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Баку – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2016. – С. 263-265.
3. Сущенко А.В. Інформаційно-комунікаційні технології і засоби навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту/А.В. Сущенко// Вісник Запорізького національного університету :Фізичне виховання та спорт : зб. наук. пр. / Запоріз. нац. ун-т. – Запоріжжя: Вид-во ЗНУ. –2012. – № 1(7). – С. 104-111.